

80 DE ANI ÎN SLUJBA COMUNITĂȚII ACADEMICE MILITARE: BULETINUL UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I” ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE

80 YEARS IN THE SERVICE OF MILITARY ACADEMIC COMMUNITY: THE BULLETIN OF "CAROL I" NATIONAL DEFENCE UNIVERSITY BETWEEN TRADITION AND MODERNITY

Drd. Laura-Rodica HÎMPĂ*

Instituție unică prin vechime, structură și organizare, Universitatea Națională de Apărare „Carol I” s-a evidențiat de-a lungul timpului la nivelul organizațiilor militare de învățământ românești prin amploarea activităților sale de informare puse în slujba siguranței naționale, dar și prin colaborarea cu instituțiile similare din Europa. Articolul redă aspecte și din evoluția culturală a României, fără precedent din perioada interbelică, pentru a încadra momentul apariției Buletinului în atmosfera epocii.

Publicație periodică reprezentativă a mediului academic militar, Buletinul „Școalei de Resbel”¹ (aceasta a fost prima titlatură a Universității Naționale de Apărare „Carol I” în 1889, modificată de-a lungul timpului) a reușit să parcurgă o traiectorie ascendentă și a contribuit în permanență la asigurarea accesului la informația științifică din domeniile militar, diplomatic, istoric și socio-uman. Cercetarea se bazează pe documentele studiate la Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale, Biblioteca Academiei Române și la Biblioteca Universității Naționale de Apărare „Carol I”.

“Carol I” National Defence University, an unique institution through its age, structure and organization, has always been a representative factor generating knowledge among the other Romanian military education institutions. This is due to the amplitude of its activities of information related to national security, as well as to its collaboration with the similar institutions in Europe. The article also presents aspects of Romania’s cultural evolution, unprecedented during the interwar period, in order to place the moment when the Bulletin was issued in the framework of the respective age.

A representative periodical of the military academic environment, the Bulletin of the “War School” (as this was the first name of “Carol I” National Defence University in 1889, subsequently modified several times) managed to grow in importance and significance permanently providing access to scientific information in the military, diplomatic, historic and socio-humanistic domains. Research is based on the documents studied at the Service of Central National Historic Archives, the Romanian Academy Library, and “Carol I” National Defence University Library.

Cuvinte-cheie: Universitatea Națională de Apărare „Carol I”; Buletinul UNAp; Carol al II-lea; armata română; informație militară; documentare; perioada interbelică.

Keywords: “Carol I” National Defence University; Bulletin of “Carol I” National Defence University; Carol the 2nd; Romanian Army; military information; documentation; interwar period.

Istoria de 80 de ani pe care Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I” a împlinit-o anul acesta, poartă în ea pecetea incontestabilă a timpului parcurs, dar și valoarea moștenirii culturale adunată în colecția impresionantă de numere tipărite, o adevărată bogăție documentară pentru generațiile viitoare, în acest sens asumându-și rolul unui punct de reper în dezvoltarea ulterioară a literaturii de specialitate. Apărut într-o perioadă de mare efervescență culturală, alături de multe alte publicații de profil, Buletinul rămâne o prezență constantă atât în interbelic, cât și în contemporan.

Cercetarea noastră își propune o retrospectivă în timp pentru încadrarea în curentul care a generat explozia publicistică în România anilor '30-'40,

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: l.himpa@gmail.com

dar și o analiză obiectivă a realităților actuale. În epocă a fost susținută o dezvoltare a culturii, a administrației publice și a armatei.

„În București și în aproape toate orașele reședință de județ au fost construite clădiri administrative, tribunale, biserici, cinematografe. Liceele: „Matei Basarab”, „Mihai Viteazul”, „Gheorghe Șincai”, „Spiru Haret”, „Sfântul Sava”, „Titu Maiorescu”, „Julia Hașdeu”, Biblioteca Academiei Române, Casa Monopolurilor Statului, Universitatea Națională de Apărare «Carol I», Consiliul de Miniștri, Palatul Ministerului Transporturilor, Ministerul Justiției, Institutul Agronomic, Palatul Regal, Palatul Patriarhiei etc.”²

Nevoia de formare a personalului militar superior a fost văzută ca o prioritate națională. Până în anul 1889 ofițerii de rang înalt erau trimiși la studii în marile capitale europene, la universități militare de renume (Torino, Bruxelles, Paris, Berlin, Viena). Acest mod de educare asigură o pregătire elitistă prin contactul direct cu civilizația și cultura europeană. După anul 1919, având în vedere situația creată prin noile alianțe încheiate în urma Primului Război Mondial, colaborarea României s-a limitat la Școlile Superioare de Război de la Torino și Paris. De asemenea, este recunoscut oficial faptul că după războiul de întregire (1914-1916) România a preluat doctrina armatei franceze³.

Încă de la urcarea pe tron (1930), Carol al II-lea a avut două obiective majore: să modernizeze armata și să ridice nivelul culturii într-o țară cu o rată foarte mare de analfabetism. Toate aceste țeluri s-au realizat în maniera proprie a regelui: „Spirit nou, ritm nou, oameni noi!”⁴. După modelul occidental, a acordat o atenție deosebită și instrucției specifice ofițerilor, soldaților și modernizării industriei de război. Se deplasa cu regularitate la școli militare sau regimente. Datorită înclinațiilor sale pentru parade și fast, a introdus militarilor și ofițerilor uniforme de gală unice în istoria armatei române.

Carol al II-lea a sprijinit dezvoltarea „înaltei culturi în România” prin înființarea mai multor fundații, continuând în acest sens tradiția Regelui Carol I.

Considerăm necesară o trecere în revistă a acestora, din cauza meandrelor istoriei românești care au scos din anale acest aspect deloc neglijabil. Instaurarea comunismului, începând cu anul 1948, a făcut posibil ca întreaga muncă de dezvoltare culturală a României să fie, pe de o parte, preluată

tacit de către aceștia sau, pe de altă parte, să fie trecută la „fondul secret”.

Odiseea ctitoriilor culturale regale, destinate ridicării nivelului de trai precar în România începutului de secol XX, a început în anul 1891, când Regele Carol I a înființat Fundația Universitară, actuala Bibliotecă Centrală Universitară „Carol I”, din București, singura dintre instituțiile regale de cultură existente și în prezent⁵. Menirea acesteia a fost de a asigura tinerimii studioase mijloacele necesare, avându-i în vedere mai ales pe cei lipsiți de venituri „care ar fi siliți să întrerupă studiile spre dauna culturii generale a țării”. Este știută moda vremii, aceea de a studia în marile capitale europene (Paris, Londra, Berlin ș.a.) din lipsa unor centre moderne de învățământ românesc. Au fost acordate burse de studii precum și suportul informațional necesar prin abonamente la cele mai importante publicații din lume.

În anul 1922 a urmat înființarea Fundației Culturale Regale „Principele Carol”, după „pilda bunilor domni din trecut și însuflețit de dorința de a contribui la opera de redeșteptare și propășire culturală a poporului”⁶. Fiind dotată încă de la început cu tipografie și editură proprie, Fundația a reușit să difuzeze în toate spațiile culturale colecții de publicații care reprezintă azi o întregă literatură. Au fost construite peste 4.600 de cămine culturale sătești, județene și regionale în toată țara. Suportul din partea statului a fost major, printre scutiri de taxe, impozite, gratuități la transportul CFR, s-a adăugat și privilegiul de a beneficia de prevederile Legii Depozitului Legal, asemenea Bibliotecii Academiei Române, Bibliotecii Naționale, Fundației Universitare „Carol I”, Universităților din Cluj și Iași, primind astfel câte un exemplar din toate publicațiile ce se tipăreau în țară. În structura de organizare a căminelor culturale erau prevăzute: biblioteca, cinematograful, baia, dispensarul, librăria. Pentru dotarea cu cărți a acestora au fost tipărite: revista „Albina”, colecția „Cartea satului”, „Buletinul căminelor culturale”, „Lamura”, „Gândirea”, „Cartea Vremii” ș.a.

Deși a urmat o perioadă în care Carol al II-lea a renunțat la tron (1927-1930), activitatea acestei Fundații nu a fost întreruptă. Odată întors și devenit Regele României (iunie, 1930), nu a ratat participarea la cele mai importante evenimente culturale. Prima ocazie a fost deschiderea Școlii de vară a lui Nicolae Iorga, la Vălenii de Munte

(15 august 1930), iar cuvintele lui Carol al II-lea rămase celebre: „Voi fi un Brâncoveanu al culturii românești!”⁷ au exprimat preocuparea specială pentru acțiunile din viața culturală.

Bază pe concepția și metoda de lucru a lui Dimitrie Gusti, activitatea socială a Fundației Culturale Regale „Principele Carol” a cunoscut apogeul în anul 1938, odată cu introducerea serviciului social obligatoriu la sate. Oricine dorea să profeseze (medici, profesori, preoți) avea datoria morală de a participa la „ridicarea culturală” a satelor. Pe lângă ajutorul oferit la sate, participarea în echipele studențești⁸ a presupus și cea mai amplă cercetare monografică a României. Rezultatele acestor campanii de cunoaștere monografică a țării constituie și astăzi materialul de bază al cercetărilor sociologice românești.

Fundația Universitară „Regele Ferdinand” a fost înființată la Iași în anul 1926, „cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani a regelui Ferdinand și ca semn de dragoste și recunoștință față de înfăptuitorul unității naționale a românilor (...) în scop cultural, civil și militar”⁹. Activitatea Fundației din Iași a fost îndreptată spre încurajarea și educația culturală a tineretului, dar și pentru susținerea cercetărilor științifice destinate cunoașterii României¹⁰. Peste numai un an, Regele Ferdinand a încetat din viață fără a-și îndeplini dorința de transformare a Iașului în „capitală a culturii românești”. În memoria sa, Regina Maria a donat clădirea situată chiar în fața Fundației și în care familia regală s-a adăpostit în timpul Primului Război Mondial, cu scopul înființării unui „Institut cu internat pentru educațiunea fiicelor de militari”¹¹.

Având aceste ilustre modele ale predecesorilor săi și luând în seamă și modernele orășele europene de tip universitar (Oxford, Cambridge ș.a.), în anul 1931, Regele Carol al II-lea a înființat la Cluj Institutul de Cercetări Științifice „Carol II”, care avea anexat și Observatorul de Astronomie de la Dubăsarii Vechi (Basarabia). Institutul de Cercetări Științifice „Carol al II-lea” a sprijinit experimentele științifice ale persoanelor fără titluri academice recunoscute în mod oficial sau afiliate unei instituții¹².

Ultima și cea mai cunoscută a fost Fundația pentru Literatură și Artă „Carol al II-lea”, înființată în anul 1933, odată cu ridicarea tuturor Fundațiilor Regale la rang de minister prin înființarea Uniunii Fundațiilor Culturale Regale (1933-1948)¹³. Această Uniune reunea toate cele cinci Fundații împreună

cu anexele lor: Revista Fundațiilor Regale (1934-1947), Orchestra Filarmonică, Observatorul de Astronomie din Dubăsarii Vechi, Muzeul Al. Saint Georges.

Sub coordonarea lui Dimitrie Gusti¹⁴, activitatea desfășurată de Uniunea Fundațiilor Regale a rămas de neegalat în istoriografia culturală românească. În urma ideilor sale de expunere a rezultatelor muncii echipelor studențești, au fost organizate expoziții de artă și tehnică populară românească, din diferite colțuri ale țării. Idealul său a fost atins în anul 1936, când a luat naștere Muzeul Satului Românesc „Dimitrie Gusti”. Datorită Fundației Culturale „Principele Carol” și cu sprijinul sociologilor de la Institutul Social Român, Muzeul Satului a fost creat după două luni de muncă susținută și cu implicarea directă a Regelui Carol al II-lea¹⁵.

„Orator talentat, stăpânind arta captivării publicului și un adevărat mecena, el va lăsa o amprentă profundă asupra istoriei culturale a României din perioada interbelică. Receptiv față de spiritul vremii, interesat de activitatea intelectualilor țării, a sprijinit constant talentele pornite pe drumul cu obstacole al afirmării, multe fiind descoperite chiar de el.(...) Buna dotare a școlilor cu mobilier, manuale, cantine, uniforme era o grijă permanentă care-și întindea aripa până în ultimul sat al țării. Răspundea la orice solicitare de ajutor calchiată pe dorința lui de a se asigura instrucție pentru toți”¹⁶.

Apariția Buletinului Universității Naționale de Apărare „Carol I” este strâns legată de reșezarea instituției tutelare pe noi baze, sediul care-i găzduiește existența și astăzi, local ctitorit de Regele Carol al II-lea, în anul 1937 și inaugurat în anul 1939 cu ocazia aniversării semicentenarului „Școlii Superioare de Război”(aceasta a fost a doua denumire oficială a instituției).

Dintre publicațiile periodice militare din perioada interbelică, Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I” are cea mai lungă perioadă de activitate. Considerăm necesar să expunem câteva titluri pentru a oferi tabloul complet al etapei din care s-a desprins și Buletinul nostru. Am selectat din Bibliografia Militară Românească din anii 1944-1973¹⁷, titlurile buletinelor celor mai reprezentative instituții de profil și durata lor de existență: „Buletinul Pompierilor Români” (1929-1947), București, a fost editat de Inspectoratul pompierilor militari, „Buletinul Muzeului Militar Național” (1937-1942) editat de Muzeul Militar

Național din București; „Buletinul pregătirii militare și al educației fizice” (1926-1944), București, „organ oficial de publicitate al Inspectoratului pregătirii premilitare și al Oficiului național de educație fizică”¹⁸, „Buletinul Școlii de tragere a artileriei” (Iași, 1918; Brașov, 1921 și 1922); „Calendarul Regimentului 9 Vânători «Regele Alexandru al Iugoslaviei»” (1931 și 1934), București; „Călăuza ostașului” (1937-1939), editat de Marele Stat Major, București; „Cercul publicațiilor militare” (1890-1904), București, a fost scos de Societatea „Cercul publicațiilor militare” ; „Eroii patriei” (1944-1945), București, a fost o revistă lunară în serviciul Cavalerilor Ordinului „Mihai Viteazul”; „Flamuri” (1934-1944), Chișinău-Craiova, a fost o revistă lunară a liceelor militare; „Foaia soldatului. Publicație lunară ilustrată pentru străjeri, premilitari, ostași și rezerviști” (1936-1940), București; „Frontul Mărășești «Nimic pentru noi... Totul pentru Mărășești»” (1935-1939), București; „Frontul ostășesc. Tribuna generației războiului”, cu subtitlul: „Organ de apărare a intereselor profesionale ale ostășimii de rezervă și foștilor comandanți de război” (1937-1938), București; „Glasul armatei” (1945-1952), București, apariție săptămânală; „Grănicerul. Publicație lunară pentru educația ofițerilor, subofițerilor și ostașilor grăniceri” (1932-1947), București, editat de Comandamentul trupelor de grăniceri; „Lumea militară ilustrată. Organ al Asociației scriitorilor și autorilor militari români. Revistă de știință generală și militară, educație națională, istorie, literatură, arte și informațiuni” (1935-1945), București, numerele iunie-septembrie 1941 au apărut cu subtitlul „Ediție de război” ș.a.

Enumerarea mai poate continua, ceea ce am dorit să subliniem este că Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I” a reușit să traverseze o perioadă grea în istorie și să supraviețuiască tuturor vicisitudinilor, grație coordonatorilor săi. Nu numai rezistența în timp este de apreciat în cazul de față, ci și menținerea poziției importante, aceea de tribună a spațiului de idei în structura celei mai importante instituții de învățământ superior militar din România.

În Regulamentul „Școlii Superioare de Război” din anul 1937, au fost expuse atât menirea, cât și mijloacele de realizare ale obiectivelor instituției. Au fost subliniate două idei centrale: educația la nivel superior a ofițerilor militari și asigurarea

unei baze de pregătire dintre cele mai moderne „în vederea comandai și conducerii Marilor Unități și în vederea alegerii ofițerilor de Stat-Major”¹⁹.

Dintre metodele de îndeplinire a obiectivelor propuse inițial, în primul rând era menționată activitatea ofițerilor absolvenți „cu ocazia serviciului lor la trupă sau la comandamente (...) procedeu așa de lent față de rapiditatea de astăzi a progresului științei militare”, riscând ca doctrina abia primită în armată să devină perimată. Ineficacitatea provenea și din lipsa de experiență și de autoritate a celor care nu reușeau să impună cunoștințele dobândite.

În al doilea rând, a fost subliniat rolul avut de „publicațiunea prin care se obținea difuzarea noilor idei, mult mai rapid, în același timp cu predarea cursurilor în Școală și ținerea la curent a comandamentelor cu un material intelectual oficial, verificat prin numeroase dezbateri, foarte necesar documentării lor, pentru aplicarea doctrinei în armată”²⁰. Un alt avantaj foarte important subliniat în Regulament a fost și stabilirea unei comunități de vederi între comandamente și ofițerii de stat-major, ceea ce contribuia de la început la o încredere reciprocă și la o colaborare mult mai fructuoasă.

În urma celor expuse mai sus, „Școala Superioară de Război, ca organ oficial de înaltă cultură militară al Marelui Stat Major și cu aprobarea acestuia, a luat inițiativa imprimării unui «Buletin», menit nu numai să înlăture neajunsurile primului procedeu, dar în același timp să-l completeze”²¹.

Văzut ca un mijloc de propagandă a celor mai avansate cunoștințe în comunitatea militară academică și de formare a unei unități de doctrină în armată, fiecare Buletin a expus diferite subiecte pentru a fi astfel mai bine urmărite și aplicate: defensiva, ofensiva, cavaleria, infanteria, artileria, geniul, mijloacele mecanizate etc.

Apariția Buletinului a fost considerată una dintre cele mai importante obiective ale Școlii Superioare de Război în rolul ei de răspândire a cunoștințelor militare superioare în armată, despre care directorul de atunci, generalul adjutant Paul Teodorescu, a spus: „Pășim cu încredere în greua misiune pe care, din dragostea de a servi instituția, ne-o asumăm”²².

Perioada care a urmat a fost nefavorabilă susținerii și dezvoltării culturii, anii 1938-1939 se rezumă la o deteriorare gravă a situației internaționale în fața căreia România era din ce în ce mai vulnerabilă. Politica externă dusă de Regele

Carol al II-lea, prin susținerea poporului polonez în urma invadării de către Germania, la 1 septembrie 1939, „a nemulțumit profund Germania care a pus la cale asasinarea lui Armand Călinescu, președintele Consiliului de Miniștri... în 21 septembrie 1939 a fost răpus de 20 gloanțe de revolver”²³.

La sfârșitul anului 1939 și începutul lui 1940 situația economică a României a început să se deterioreze. Pierderea unor piețe externe, pe de o parte (Austria, Cehoslovacia, Polonia), și desfășurarea operațiunilor militare pe Frontul de Vest, pe de altă parte, au afectat activitatea comercială a României.

Deși în buget fuseseră înscrise resurse financiare importante pentru armată, militarii erau prost echipați, fără o dotare corespunzătoare. La 24 august 1938 a fost consemnat într-un document oficial că „majoritatea soldaților veneau încălțați cu opinci, mulți nu aveau niciun fel de încălțăminte și numai 10% posedau încălțăminte potrivită în procesul de instrucție”²⁴.

Declanșarea celui de-al Doilea Război Mondial, abdicarea regelui Carol al II-lea, la 6 septembrie 1940, și instaurarea regimului antonescian până în august 1944, au condus la suspendarea temporară a Buletinului. Apariția neregulată din primii ani, sistată definitiv în anii războiului, a fost reluată în 1945. Tematica a fost diversă, fiecare număr tratând un anume subiect²⁵. Întreruperea a fost explicată într-un amplu „Cuvânt înainte” de cinci pagini al redacției, în care s-a arătat „necesitatea inițierii armatei în noua doctrină militară și necesitatea punerii ei în aplicare”²⁶. Subiectele abordate au subliniat problemele apărute în comunicarea informațiilor în cercetarea terestră, tactică și de luptă care ofereau avantajul actelor de inițiativă, iar în situațiile de apărare ofereau posibilitatea de a domina adversarul. Era imperioasă nevoia de ridicare la noile cerințe ale vremii, iminența războiului fiind simțită în primul rând la eșaloanele cele mai înalte ale structurilor militare, implicate direct în strategia de menținere a siguranței națiunii române.

Începând din anul 1956 s-a stabilit ca apariția să fie trimestrială și „Buletinul Academiei Militare Generale” a cunoscut o continuitate până astăzi. Denumirea a fost schimbată de-a lungul vremii, odată cu titulatura oficială a instituției, astfel că, în anul 1991, numele a fost schimbat în „Buletinul Academiei de Înalte Studii Militare”²⁷, apoi în

anul 2003, în „Buletinul Universității Naționale de Apărare”²⁸ și din anul 2005 poartă actuala denumire: „Buletinul Universității Naționale de Apărare «Carol I»”²⁹.

Modificările continue la nivelul învățământului superior militar din România și mai ales cele produse în diseminarea informațiilor au afectat mijloacele de comunicare și de utilizare la nivelul cunoașterii umane. Schimbările politice, economice și sociale, produse de-a lungul timpului au avut o puternică influență și asupra modului de informare a specialiștilor militari implicați în procesul de învățământ.

Noile tehnologii ale informării și fenomenele sociale generate de mass-media, la nivelul informării și comunicării la toate generațiile, au dus la noi practici de comunicare, la o revoluție în practica muncii intelectuale, conducând invariabil la preeminența folosirii unui text în defavoarea lecturii tradiționale. În acest context, a fost permanent analizată creșterea interesului și rolul publicației reprezentative în dezvoltarea demersului de învățare și cercetare și au fost aplicate soluții care includ în prezent, pe lângă publicarea în mediul online, și apariția revistei în limba engleză.

Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I” reprezintă în prezent un forum de dezbatere și analiză pentru mediile academice și profesionale, revista fiind deschisă, în egală măsură, cadrelor didactice, cercetătorilor, doctoranzilor și postdoctoranzilor, studenților, personalului militar și civil din instituții aparținând domeniului apărării, ordinii publice și securității naționale.

Începând din anul 2011, Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I” este o publicație cu prestigiu recunoscut în domeniul „Științe militare, informații și ordine publică” al Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare.

În prezent, condițiile care trebuie îndeplinite pentru ca un articol să se regăsească în paginile Buletinului, se bazează pe două principii: cel al valorii științifice a conținutului și cel al originalității. În acest sens, redacția colaborează cu un colectiv de recenzare alcătuit din personalități în domeniu, care analizează atent fiecare informație a demersului științific. Apoi, fiecare articol este trecut prin filtrele speciale ale programelor de verificare a coeficientului de similitudine care atestă noutatea informațiilor ce urmează să fie publicate.

Recunoscut ca publicație de prestigiu la nivel național și citat în baze de date internaționale, Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I” este o prezență constantă în peisajul publicistic militar de înaltă ținută.

Evoluția spectaculoasă a tehnologiilor a declanșat valul schimbărilor și în ceea ce privește nivelul comunicațiilor și rolul jucat de acestea în societatea contemporană. Tematica Buletinului a cunoscut o extindere spre zone rezervate până acum specialiștilor din alte domenii și conținutul articolelor a fost în permanență reconsiderat.

Modalitatea de învățare instituțională, dar și cea individuală în cadrul armatei, este esențială la momentul de față asigurând abilitățile necesare accesului în lumea structurilor infodocumentare din mediul digital. Cele mai vizibile sunt cele care privesc tipologia documentelor în era digitală, provocări la care oamenii trebuie să fie dispuși și capabili să se adapteze în permanență. De exemplu, e-learning este considerată o oportunitate de învățare care duce la evoluția capacității de efectuare a muncii independente, dar și la capacitatea de a fi parte a unei echipe, la care Buletinul răspunde „prezent” prin varianta sa online.

Ținând pasul cu noile provocări în domeniul publicisticii științifice de specialitate, traiectoria revistei s-a axat pe încurajarea lecturii și a spiritului de cercetare, cu accent pe resurse și pe extinderea canalelor pentru furnizarea acestora.

Se remarcă, în prezent, o atitudine critică în procesul de selectare și de transferare a informației pe diferite suporturi, pentru a fi asigurată o bază documentară tot mai competitivă, creativă și etică.

Atributele necesare funcționării la standarde ridicate, care să facă față rapid schimbărilor organizaționale, se regăsesc în modul actual de prezentare al Buletinului: flexibilitate, creativitate, lucru în echipă, colaborare, capacitate de sinteză, curiozitate intelectuală și experiența culturală semnificativă a celor 80 de ani parcurși. Toate acestea, interconectate, au contribuit la o promovare de înaltă ținută a imaginii instituției în mediul academic.

În finalul acestei călătorii retrospective în cei 80 de ani parcurși de revistă, putem răspunde cu mândrie acum, la ceas aniversar, întrebării (pe atunci retorice) colectivului de redacție, din anul 1941: „Timpul pe care l-am consacrat acestui drum este poate prea îndelungat, dar un cugetător a spus

cândva că timpul nu respectă ceea ce s-a făcut fără colaborarea lui; și noi am dori ca tot ce lucrăm să fie susceptibil de respectul viitorului. De vom fi reușit, viitorul ne va spune”³⁰.

„Colaborarea timpului” a adus un plus de valoare Buletinului Universității Naționale de Apărare „Carol I” și „respectul viitorului” este incontestabil asigurat încă din trecutul fără de care nu ar fi existat nici prezentul, nici viitorul și nici identitatea noastră.

Făcând un arc peste timp, aducem pios omagiu tuturor celor care și-au dedicat timpul, atenția și pasiunea pentru a răspunde nevoilor concrete în domeniul academic militar și pentru menținerea nivelului de publicație de importanță majoră în învățământul superior românesc și în cercetarea științifică militară.

LABOR IMPROBUS OMNIA VINCIT!

NOTE:

1 Școala Superioară de Resbel a fost înființată prin Înalt Decret Regal, nr. 2073, emis de regele Carol I, la data de 8 august 1889. În primul articol a fost stabilit scopul instituției: pregătirea ofițerilor de stat major și răspândirea în armată a înaltelor cunoștințe militare. Cursurile țineau doi ani, iar condițiile pe care candidații trebuiau să le îndeplinească, menționate în articolul cinci, erau următoarele: să fi deținut gradul de locotenent, să fi lucrat „cel puțin doi ani în serviciu efectiv la trupă, să aibă o bună conduită sub toate raporturile și să fie de o bună constituție fizică, recunoscut sănătoasă”. Un medic superior militar trebuia să dea un aviz din care să reiasă „constituțiunea fizică a candidatului, în special vederea și auzul”.

2 Ioan Scurtu, *Civilizația românească interbelică (1918-1940)*, Editura Fundației România de Măine, București, 2008, p. 24.

3 Școala Superioară de Războiu, *Istoricul Școlii Superioare de Războiu 1889-1939*, București, 1939, p. 376. Din 1919 până în 1939 au fost trimiși să studieze marea artă a războiului la Paris 49 de ofițeri români și la Torino 8 ofițeri. La același bilanț de activitate științifică s-a subliniat și vasta literatură militară românească „materializată prin studii profunde și îmbunătățiri materiale de tot felul”.

4 Lilly Marcou, *Carol al II-lea al României: regele trădat*, Editura Corint Books, București, 2015, p. 254.

5 Legea de înființare a Fundației Universitare „Carol I” a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 27/17 mai 1891 și este săpată cu litere de aur în Aula Bibliotecii Centrale Universitare din București.

6 *Legea de înființare, nr. 2904/iulie 1921*, a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 72/1921.

7 Dimitrie Gusti (coord.), *Enciclopedia României*, vol. I: „Statul”, Asociația Științifică pentru Enciclopedia României, București, 1938, p. 953.

8 Echipele regale erau formate din studenții în ani terminali din aproape toate disciplinele (medicină umană

și veterinară, agronomie, litere, teologie, educație fizică și sport, inginer tehnician, un medic dentist, o asistentă, o moașă ș.a.) pentru a putea veni în sprijinul tuturor nevoilor satului. Acestea erau conduse de un șef de echipă, de obicei un absolvent cu studii superioare sau un sociolog.

9 *Legea pentru înființarea Fundației Universitare „Ferdinand I”* a fost promulgată în Monitorul Oficial, nr. 38/16 februarie 1926.

10 *Ibidem*, articolul 2.

11 Fundația „Regele Ferdinand I”, *Legi, regulamente, statute*, București, Tipografia Bucovina, 1935, p. 10. În fața clădirii Fundației Universitare „Ferdinand I” se afla o casă care aparținuse armatei și în care au fost adăpostiți membrii familiei regale „în timpul marelui război”. În scrisoarea de donație din 19 ianuarie 1929, Regina Maria a spus: „Zilele petrecute acolo în griji mari, dar și în speranțe înălțătoare îmi vor fi pe veci neuitate ca și recunoștința ce am simțit când apoi mi s-a dăruit această casă. Această recunoștință cred că nu mi-o pot arăta mai bine decât destinând această clădire ca adăpost pentru copiii ostașilor, în amintirea adăpostului pe care și eu l-am găsit în ea”.

12 *Legea nr. 186*, Monitorul Oficial, nr. 171/27 iulie 1931.

13 *Legea nr. 86*, Monitorul Oficial, nr. 88/14 aprilie 1933.

14 Dimitrie Gusti (1880-1955), sociolog, estetician, a întemeiat sociologia românească modernă, a editat „Enciclopedia României” (1938-1943). A condus Institutul Social Român (1921-1939; 1944-1948), Institutul de Științe Sociale ale României (1939-1944), a coordonat revistele: „Arhiva pentru Știința și Reforma Socială” (1919-1939) și „Sociologie Socială” (1936-1944). A organizat expoziții internaționale de promovare a României, la Paris (1937), Londra și New York (1939), cu răsunet în întreaga lume datorită metodelor inovatoare de modernizare, aplicate la nivelul întregii țări. Ministru al Instrucțiunii, Cultelor și Artelor (1932-1933), Dimitrie Gusti a legiferat Serviciul Social (1938) pentru prima dată în lume, fapt care a dus la o acțiune socială practică, îmbinată cu pedagogia socială. A fost membru corespondent al Academiei Române (1918), titular (1919) și Președinte al Academiei (1944-1948). Excluz din Academia Republicii Populare Române în anul 1948 alături de peste 100 de membri titulari, a fost repus în drepturi în anul 1990.

15 Momente memorabile au fost povestite de diferiți participanți, dar aici vom reda unul dintre acestea, pentru pitorescul evenimentului: Henri H. Stahl, sociolog și apropiat colaborator al lui Dimitrie Gusti, a relatat că prezența lui Carol al II-lea pe șantierul Muzeului era un fapt obișnuit. Astfel că într-o zi, întrebând cum se desfășoară lucrurile, a aflat că primarul Bucureștiului nu fusese de acord să doneze un teren, înconjurat de un gard, pentru construirea uneia dintre casele țărănești. Atunci Carol al II-lea a pus la pământ acel gard cu piciorul, spunând oamenilor: „Să-i ziceți că eu l-am dărâmat!”. Astfel de exemple sunt multe, acest lucru dovedind o dată în plus implicarea lui Carol al II-lea în susținerea faptelor de cultură.

16 Lilly Marcou, *op. cit.*, p. 256.

17 Biblioteca Centrală a Ministerului Apărării Naționale, *Bibliografia Militară Românească*, vol. III: 1944-1973, pp. 136-180.

18 *Ibidem*, p. 136.

19 „Regulamentul Școlii Superioare de Război”, în: *Buletinul Școlii Superioare de Război*, 1937, nr. 1, aprilie-mai, p. 5. Apariția Buletinului a fost aprobată de Marele Stat Major, nr. 2872/23 ianuarie 1937.

20 *Ibidem*, p. 6.

21 *Ibidem*.

22 *Ibidem*.

23 Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947)*, vol. III: *Carol II*, Editura Enciclopedică, București, 2001, p. 267.

24 Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale (în continuare SANIC), Fond 333 MApN, Cabinetul Ministrului de Război, dosar 78/1938, f. 449.

25 De exemplu, în nr. 1/1937, Buletinul a avut ca temă „Divizia în defensivă”, în nr. 2/1939 s-a vorbit despre „Gruparea tactică în atac”, în nr. 3/1941 despre „Operațiuni defensive pe fronturi mari” etc.

26 *Buletinul Școlii Superioare de Război*, București, Școala Superioară de Război, 1941, anul III, nr. 2, aprilie-iunie, p. VI. „(...) Începutul unei serii în care urmărim să facem pe cei ce-l citesc să înțeleagă forma operațiunilor de război în doctrina actuală, dar mai ales să pătrundă spiritul în care trebuie orientată formarea comandanților noștri de orice grad”.

27 *Hotărârea Guvernului României*, nr. 305/23 aprilie 1991.

28 *Hotărârea Guvernului României*, nr. 1.027/28 august 2003.

29 *Hotărârea Guvernului României*, nr. 969/25 august 2005.

30 *Buletinul Școlii Superioare de Război*, Școala Superioară de Război, anul III, nr. 2/aprilie-iunie 1941, București, p. 3.

BIBLIOGRAFIE

*** *Bibliografia Militară Românească*, Biblioteca Centrală a Ministerului Apărării Naționale, vol. III: 1944-1973.

*** *Buletinul Școlii Superioare de Război*, 1937, nr. 1, aprilie-mai, nr. 2, aprilie-iunie, 1941.

*** *Fond 333 MApN*, Cabinetul Ministrului de Război, Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale.

*** *Hotărârea Guvernului României*, nr. 305/23 aprilie 1991.

*** *Hotărârea Guvernului României*, nr. 1027/28 august 2003.

*** *Hotărârea Guvernului României*, nr. 969/25 august 2005.

*** *Istoricul Școlii Superioare de Război 1889-1939*, Școala Superioară de Război, București, 1939.

*** *Legi, regulamente, statute*, Fundația „Regele Ferdinand I”, Tipografia Bucovina, București, 1935.

- *** *Monitorul Oficial nr. 27/17 mai 1891.*
- *** *Monitorul Oficial nr. 72/1921.*
- *** *Monitorul Oficial, nr. 38/16 februarie 1926.*
- *** *Monitorul Oficial, nr. 171/ 27 iulie 1931.*
- *** *Monitorul Oficial, nr. 88/14 aprilie 1933.*
- Gusti Dimitrie (coord.), *Enciclopedia României*, vol. I: „Statul”, Asociația Științifică pentru Enciclopedia României, București, 1938.
- Marcou Lilly, *Carol al II-lea al României: regele trădat*, Editura Corint Books, București, 2015.
- Scurtu Ioan, *Civilizația românească interbelică (1918-1940)*, Editura Fundației România de Mâine, București, 2008.
- Scurtu Ioan, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947)*, vol. III: „Carol II”, Editura Enciclopedică, București, 2001.